

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velkem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Nekoje premembe pri eksekutivnih dražbah kmetijskih posestev.

Znano je uže dovolj, kako so kmetijska posestva ne samo z davki in dokladami preobložena, ampak tudi čez mero zadolžena. Največ kapitala vknjižilo je se na kmetijska posestva v zadnjem desetletju liberalne dobe, namreč od l. 1870—1879, poprek kakih 1000 milijonov goldinarjev. Koliko denarja mora sedaj ubogi kmetijski človek samo za obresti ali činže vsako leto naloviti in potem proč dati, da nima od njih čisto nič? In kedaj hoče kapital plačati nazaj? To je težka, in v slabih letinah nemogoča reč. V letinah, kakoršnih smo imeli zadnji čas, še obrestij ne zmore. Upniki tožijo in prodavajo posestva čedalje pogostje ter prejšnje posestnike izpod strehe izganjajo. Število eksekutivnih dražeb je močno narastlo. Med tem ko je l. 1874 eksekutivno dražbenih posestev bilo 4413, djali so jih l. 1879 na boben 11278.

Pri teh žalostnih dražbah ali eksekutivnih licitacijah pa niso samo posestniki prišli ob vse, ampak tudi upniki so mnogo zgubili. Samo l. 1879 so kapitalisti pri posilnih dražbah zapravili blizu 18 milijonov goldinarjev. Stroški so namreč pri sedanjem iztirjevanju dolgovi veliki, cena posestvom pa je pala. Na več tisoč goldinarjev vcenjena posestva bila so pri 3. dražbi pod ceno, časih za 10 ali 5 fl. prodana. No, in temu hočeta liberalna poslanca spodnje-avstrijskih kmetov: Fürnkranz in in Schönerer v državnem zboru v okom priti.

Nedavno sta ova poslanca visokej zbornici predložila trojni nasvet: 1. naj ne hodijo dragi komisijoni posestev vselej na dom cenit. Velikoveč naj prisežena cenilna moža, ki sta v onej srenji doma, kder se posestvo nabaja, pri sodnji v zapisnik ali protokol narekujeja ali diktirata, koliko da je dotično posestvo vredno? To stane veliko manj stroškov, kakor pa cenilni komisijoni. Dalje pravita, naj se licitacije takih posestev, ki niso v srenji ove sodnije, kder se toži, 1. in 2. krat vršijo pri prvi sodnji, a 3. krat naj se

gre na dom dražbat, in tretjič naj se postavno zabrani posestva pri 3. dražbi oddajati pod polovico sodnijski nastavljenе cene. Imela bi se toraj §. 326 in 336 občnega sodnijskega reda od l. maja 1781 (31. poglavje) spremeniti.

Ni dvomiti, da bi ove premembe bile koristne, oziroma potrebne. Toda komu bodo v prvi vrsti na korist? Kapitalistom! Zato je tudi umevno, da nasvetujeta ove premembe liberalna poslanca. Kajti liberalci so od nekdanj varuhi kapitala. Kako bi se naj zadolženim posestnikom zdatno pomagalo, tega pa liberalci ne umejo. Tukaj je treba, da se konservativni poslanci dela lotijo. No, in marsikaj so uže storili. Da niso več dosegli, to so liberalci zakrivali, ker jim večno zapreke delajo in vse ovirajo in zadržujejo, kder in dokler morejo. Vendar dolgo se ne bodo mogli kujati več! Sila pri zadolženih gruntnih posestnikih je prevelika!

Poročilo šolskega (naučnega) odseka o peticijah za vpeljavo slovenskega učnega jezika.

Visokej zbornici poslancev došle so v tem zasedanju mnogobrojne peticije ali prošnje, katere teže na to, da se vpelje slovenski kot učni jezik, oziroma, da se slovenskemu jeziku na srednjih šolah in učiteljskih razširi poučno okrožje. Neko-liko teh peticij oddalo se je v predposvetovanje šolskemu odseku, kateri se je o njih korenito posvetoval v dveh sejah, namreč 16. marca in 29. aprila t. l. — Posledek teh posvetovanj izražen je v resolucijah ali sklepih, ki sta na konci tega poročila.

Šolskemu odseku izročene peticije za vpeljavo slovenskega učnega jezika razvrste se tako-le: a) Peticije iz Spodnje-Štajerskega za vpeljavo slovenskega učnega jezika za učence slovenske narodnosti na srednjih šolah na Spodnjem Štajerskem. Take peticije poslali so: Trg Mozirje, Rečica, Ponikva, Griže, Artiče, Globoko, Zakot, Kaple, Pleterje, Sela, Sromlje, Stolovnik, Škofja vas, Gabrije, Loka, Loče, Sv. Krištof, Marija Grac

Mihalovec, Mostec, Sv. Peter, Rigonce, Višnja vas, Podsreda, Križe, Sevnica, Zabukovje, Braslovče, Gomilsko, Gotovlje, Grajska vas, Petrovče, okolica Mozirje, Žavec, Bizelj, Celjska okolica, Dol, Sv. Jurij, Sv. Pavel, Sv. Peter, Frankolovo, Lastnič, Svetina, Sv. Martin, Sv. Lovrenc pod Prežinom, Adrijanci, Brebrovnik, Hermanec, Jastrovce, Kog, Sv. Nikolaj, Vitanj, Salovec, Bočna, Gornji grad, Kostrivnica, Hlaponci, Sv. Lovrenc v slov. Goricab, Zagorec, Zakušek, Dragovič, Ljubno, Luče.

b) Peticije za vpeljavo slovenskega učnega jezika na srednjih šolah in učiteljskih v vseh slovenskih pokrajinah. Take peticije je poslalo: Jednajst mestnih odborikov v Ljubljani (telegrafično), 440 volilcev in meščanov v Ljubljani, občina Vranska, slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani, občina St. Jurij na Štajerskem. c) peticije od leta 1882, ki prosijo za izvedenje resolucij leta 1880 po zbornici poslancev sklenenih. Take peticije so poslali: Trg Mozirje in okolica Mozirje, Braslovče, Ljubno, Rečica, Vočna, Cerknica, Luče, Vransko, Žusen, Janži vrb-Arliča in Grajska vas.

Razen teh peticij predložilo se pa je v tekočem letu še jako veliko število družih iz Kranjske, Štajerske in Goriške, katere se pa do sedaj še niso izročile šolskemu odseku. To so namreč peticije, ki prosijo na podlagi državnih temeljnih zakonov za vpeljavo slovenščine v šole in urade, ki tedaj le deloma spadajo v kompetenco šolskega odseka. Te peticije, katerih utegne biti več 100, oddale so se odseku za jezikovne naredbe, da se o njih posvetuje in stavi predloge. Pozneje pa izročile se bodo šolskemu odseku. Da se že sedaj omenjajo v tem poročilu, je umestno, ker je iz njih jasno razvidno, da je mej slovenskim narodom želja tako splošna, da se slovenskemu jeziku razširi delokrog, da je treba to željo resno upoštevati in jemati v poštev.

Nasproti tem mnogobrojnim peticijam pa je na drugi strani le šest proti-peticij in sicer: Mestne občine Maribora, mestne občine Ljubljane, Celja, Kočevja, Slovenske Bistrice in Slovenskega Gradca.

Gledé prvih petih peticij treba opomniti, da so iste že rešene vsled sklepa zbornice poslancev. To so namreč peticije od leta 1880 s prošnjo, zbornica poslancev naj odvrne po budgetnem odseku leta 1880 predlagano resolucijo za vpeljavo slovenskega učnega jezika. Zbornica poslancev sprejela je prvo po budgetnem odseku predlagano resolucijo dne 23. aprila 1880, drugo pa 26. apr. 1880.

Peticija št. 2266 (Slovenjegraška) prosi: „Visoka zbornica poslancev naj krepko nasprotuje poslovenjenju srednjih šol v deželah z mešanim prebivalstvom“. Gledé te prošnje treba opomniti, da gori navedene peticije, kakor tudi po budgetnem odseku predlagane in po zbornici poslancev sprejete resolucije težje le na to, da se dijakom slovenske narodnosti v izvrševanju art. XIX. drž. tem. zakonov od leta 1867 (o splošnih pravicah

državljanov) omogoči, uživati kolikor možno pouk v materinskem jeziku. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Zelje ali kapus.

II. Mokrotna težka zemlja ni za zelje. Tudi ne, ko bi zeljne sadike rade v nji rastle. Taka zemlja je za zelje manj pripravna, deloma zaradi težavnega okopavanja, deloma pa tudi glede sadeža, ki ima za zeljem slediti, posebno pa še, če bi sledila kakšna ozimina. Najboljša zemlja je rahla ilovica. V lahkejši peščenati zemlji se ne da zelje s pridom saditi, razun če je lega in vreme vlažno.

Da zelje veliko gnoja potrebuje, to je znano. V nekaterih krajih gnojijo zelju po dvakrat, prvič rano spomladi, potem pa, ko se sadi. Kdor le enkrat gnoji, ta naj gnoj v poslednjo brazdo dene.

V težki zemlji orjejo na Angleškem za zelje po štiri- in po petkrat. V rahli, tako imenovani zelnikiški prsti, je dosti dvakratno oranje, prvič spomladi in drugič pa k posajanju. Potem se polje tako snažno ko mogoče povleče in povalja in zopet povleče, da ni nobenih grud. Pred koncem maja naj se ne začne saditi, mogoče pa je zelje noter do konca junija posajati. Najboljši čas za to delo je druga polovica junija. Vendar pa je veliko na tem ležeče, kakošno vreme je in kako močne so sadike. Vlažno vreme je za to delo najbolj priležno, ne pa trpežno mokro. Poglavitni pogoj lepe rasti je, da sadike v novo preorano ali prekopano zemljo pridejo in primerno daleč narazen stojé. Ta daljavo se ravna deloma po zemlji, in kako je ta pognojena in dobra, deloma pa po debelosti zeljnih glav zelja, ki se ima saditi. Če je taka sorta, ki debele glave dela in če je zemlja mastna, takrat se morajo sadike najmanj meter daleč narazen saditi. Sicer pa je 80 centimetrov zadosti.

Da se sadike za zasajanje čvrstve in z lepimi koreninami iz zemlje dobé, se mora greda poprej dobro poškopiti. Tako se dajo sadike bolj lahko popipati in več prsti na koreninah obdržé. Če se pri suhem vremenu zelje sadi, je ne le dobro, ampak naravnost potrebno v luknice vodo naliti. Isti hasek z manj trudom in delom se doseže, ako se korenine sadik v močnik pomočé, ki se je iz ilovice in kravjeka napravil. Prst se korenin bolj prime in sadika se prej okorenini in prej rasti začne, ker brž pri sajenji nekoliko vlage v se dobi.

Ko je zelje posajeno in začne rasti, zahtevajo neizogibno še najdalejšne marljive střežbe. Zemlja se mora čista vsega plevela držati in vedno vzrahljavati, kar se z motiko ali tudi s plevelnim plugom najročnejše opravi.